

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

Стасюк Лілія Миколаївна

ОБЛІК Й АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

Кваліфікаційна робота за ступенем освіти «магістр»

Студентка групи ОПДм-21
Стасюк Л.М.

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Фаріон В. Я.

Кваліфікаційну роботу допущено до захисту:

« ____ » _____ 2020 р.

в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування
к.е.н., доцент
Починок Н.В. _____

ТЕРНОПІЛЬ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ	6
1.1. Економічна сутність грошових коштів	6
1.2. Класифікація грошових коштів підприємства	7
1.3. Інформаційно-правове забезпечення обліку грошових коштів та їх еквівалентів	Ошибка! Закладка не определена.
<i>Висновки до розділу 1</i>	8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ	10
2.1. Облік грошових коштів в касі підприємства	10
2.2. Облік безготівкових розрахунків підприємства	13
2.3. Методика розкриття інформації про наявність і рух грошових коштів та їх еквівалентів у фінансовій звітності.....	14
<i>Висновки до розділу 2</i>	16
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ	17
3.1. Методика аудиту грошових коштів та їх еквівалентів.....	17
3.2. Аналіз грошових коштів підприємства	18
<i>Висновки до розділу 3</i>	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ	Ошибка! Закладка не определена.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Грошові кошти у діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності є однією із важливих складових усіх наявних у нього ресурсів. Грошові кошти є найбільш ліквідними активами і від їх наявності залежить поточний фінансовий стан та якість прийняття управлінських рішень. Впровадження нових форм платіжних інструментів у платіжну систему змушують науковців все більше уваги приділяти обліковим напрямкам руху грошових коштів та їх еквівалентів. В сучасних умовах розвитку економіки на систему обліку грошових коштів та операцій з ними суттєвий вплив мають різні фактори (економічні, політичні, соціальні й технологічні). Тому, в умовах нестабільної економічної ситуації в країні, необхідно приділяти увагу обліку грошових коштів та їх еквівалентів як основи інформаційного забезпечення для управління грошовими потоками.

Питанню розвитку теорії та практики обліку й аналізу грошових коштів присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: І. О. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, О. С. Височан, А.В. Грилицька, Л. О. Лігоненко, Є.В. Мних, С. М. Остафійчук, В.В. Сопко, Л. К. Сук тощо. Хоча автори й досліджують проблематику грошових коштів з різних точок зору, всі вони акцентують увагу на вирішенні таких проблем бухгалтерського обліку грошових коштів, як їх класифікація, створення інформаційної бази даних для аналізу й контролю грошових коштів та, головне, правильне і своєчасне їх відображення у фінансовій звітності підприємства, а завершені комплексні роботи з проблематики обліку і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів практично відсутні.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів задля ефективного управління грошовими потоками в цілях забезпечення платоспроможності суб'єкта господарювання.

Відповідно до цільової спрямованості кваліфікаційної роботи були окреслені та вирішувалися такі завдання:

- з'ясувати економічну сутність грошових коштів підприємства;
- удосконалити класифікацію грошових;
- дослідити особливості інформаційно-правового забезпечення обліку грошових коштів та їх еквівалентів;
- виявити проблемні моменти обліку грошових коштів в касі підприємства;
- розглянути особливості обліку грошових коштів на поточних рахунках;
- розкрити методика відображення інформації про наявність і рух грошових коштів та їх еквівалентів у фінансовій звітності;
- дослідити особливості проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів;
- обґрунтувати необхідність проведення аналізу грошових коштів та запропонувати напрямки удосконалення методики його проведення відповідно до інформаційних потреб управління.

Об'єктом дослідження є процес обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «СЕ Борднетце-Україна».

Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні аспекти обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувались загальнонаукові і спеціальні методи: порівнянь, угруповань, спостереження, обстеження, комплексної оцінки, а також методи та прийоми економічного аналізу – логічні, статистичні, факторного впливу, абстрактні, економіко-математичні.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних учених із проблем обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів, нормативно-правові акти, Міжнародні стандарти фінансової звітності, практичні дані ТОВ «СЕ Борднетце-Україна».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з організації та методики обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів. Зокрема, для цілей обліку акредитиву запропоновано відкрити окремі субрахунки на рахунку 33 «Інші кошти», а саме: 335 «Акредитиви в національній валюті», 336 «Акредитиви і іноземній валюті». Зумовлено це тим, що відображення акредитиву на рахунку 31 «Рахунки в банках» є неправомірним, оскільки кошти на акредитивному рахунку не можуть вільно використовуватись підприємством, окрім того кошти на акредитивних валютних рахунках не підлягають переоцінці.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості вирішення назрілих проблем щодо удосконалення чинної методики обліку й аудиту грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «СЕ Борднетце-Україна».

Інформація про апробацію результатів роботи та публікації. Результати дослідження опубліковано в Збірнику тез студентів кафедри обліку і оподаткування.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 95 найменувань. Основний текст викладено на 92 сторінках, робота містить 11 рисунків та 7 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

1.1. Економічна сутність грошових коштів

За своєю природою грошові кошти є ресурсом забезпечення платоспроможності, ланкою, яка зв'язує всі господарські процеси підприємства. Не зважаючи на те, що грошові кошти займають незначну питому вагу у загальній сумі активів підприємства, вони відіграють надзвичайно важливу роль для забезпечення його існування та гармонійного розвитку, оскільки з них починається операційний цикл, ними ж він і закінчується.

Грошові кошти являються найбільш ліквідними активами підприємства. Їх ліквідність забезпечується тим, що вони повинні виконати зобов'язання будь-якого виду, тобто для погашення зобов'язань не потрібно тривалого часу. Наявність грошових коштів дозволяє своєчасно виконати свої зобов'язання перед кредиторами, бюджетом, персоналом [84, 21].

Наявність грошових коштів у підприємства часто пов'язують з його прибутковістю. Оскільки потоки матеріальних та грошових коштів часто не співпадають в часі, і виникають відомі парадокси: з одного боку грошей у підприємства немає, але воно має прибуток, або з іншого навпаки підприємство є збиткове, але має гроші. На це було звернуто увагу ще в середині дев'ятнадцятого століття, в процесі становлення бухгалтерського обліку як науки.

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» грошові кошти (гроші) - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [48].

1.2. Класифікація грошових коштів підприємства

При дослідженні грошових коштів суб'єкту пізнання важливо систематизувати отриману інформацію, тому правильна класифікація грошових коштів дозволить забезпечити раціональну постановку управління ними. Класифікація грошових коштів дозволить чітко структурувати високоліквідні активи підприємства та розставити пріоритети в дослідженні тих чи інших їх видів.

Класифікаційні ознаки грошових коштів повинні забезпечити вирішення проблем, які пов'язані з організацією їх обліку, контролю та економічного аналізу.

Класифікація — це процес розподілення об'єктів (процесів, явищ) за класами (групами, видами тощо) відповідно до визначених ознак. Тобто класифікація є закономірним процесом дослідження сутності об'єктів (явищ, процесів). Чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання досліджуваних об'єктів [51].

За формою існування розрізняти готівкові та безготівкові грошові кошти. До готівкових грошових коштів відносяться грошові кошти в касі, до безготівкових – грошові кошти на рахунках в банках та електронні гроші.

За видом валюти: грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах. Класифікація грошових коштів за видами валют має надзвичайно важливе значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти.

За місцем зберігання: грошові кошти в касі; грошові кошти на рахунках в банках; електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті). Дана класифікаційна ознака має дуже важливе значення для проведення інвентаризації грошових коштів

За обмеженістю у напрямках використання: а) необмежені у використанні - грошові кошти, якими підприємство може розпоряджатися без жодних

обмежень для ведення господарської діяльності; б) обмежені у використанні - грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням [51].

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження теоретичних засад обліку грошових коштів та їх еквівалентів дозволило зробити такі висновки:

1. Грамотний і своєчасний облік грошових коштів полягає в забезпеченні збереження грошових коштів в касі і на рахунках у банках та контролю за використанням їх за цільовим призначенням відповідно з нормативно-законодавчими актами; повному і своєчасному документуванні всіх операцій по руху грошових коштів, як в касі підприємства, так і на рахунках у банках; дотриманні розрахункової і фінансової дисципліни; своєчасне і достовірне ведення аналітичного обліку.

2. Грошові кошти - це готівка, яка знаходиться в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на поточних рахунках в банківських установах, для яких характерна абсолютна ліквідність, тобто вони у будь-який момент можуть бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.

3. Виділення поняття «еквіваленти грошових коштів» як короткострокових високоліквідних фінансових інвестицій, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості, в окрему економічну категорію, на наш погляд, є абсолютно виправданим і доцільним з позиції бухгалтерського обліку.

4. Встановлено, що класифікація грошових коштів сприятиме розумінню їх сутності, проведенню оцінки, здійсненню інвентаризації та коректному відображенню у звітності. Зважаючи на це, запропоновано

класифікувати грошові кошти наступним чином: 1) за формою грошових активів, що використовуються (готівкові грошові кошти; безготівкові кошти; еквівалентів грошових коштів) 2) за видом валюти, що використовується (грошові кошти в національній валюті; грошові кошти в іноземній валюті); 3) залежно від виду господарської діяльності (грошові кошти від операційної діяльності; грошові кошти від інвестиційної діяльності; грошові кошти від фінансової діяльності); 4) за методом обчислення (загальні грошові кошти; чисті грошові кошти).

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

2.1. Облік грошових коштів в касі підприємства

Готівкові операції - операції підприємств між собою або з фізичними особами, які пов'язані з прийманням і видачею готівки при проведенні розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних регістрах обліку.

Готівкові кошти як високоліквідні активи є об'єктом підвищеної уваги при організації та обліку грошових потоків суб'єктів господарювання. Нестабільна правова база грошового обігу в Україні потребує подальшої поглибленої розробки питань управління грошовими коштами, підвищення інформативності цього процесу через належно організований їх облік.

Розрахунки готівкою здійснюються між підприємствами, підприємцями і з фізичними особами через касу як за рахунок готівкової виручки, так і за рахунок коштів, що одержані в банківських установах. Порядок ведення касових операцій у національній валюті України підприємствами (підприємцями) визначено Національним банком України [82, 10].

Для зберігання готівкових коштів і здійснення операцій з ними підприємства всіх форм власності створюють на підприємстві касу або уповноважують відповідальну особу для виконання таких операцій.

У касі підприємства зберігаються не тільки готівкові кошти, а також цінні папери, грошові документи, які являються бланками суворої звітності. Категорично заборонено зберігати в касі готівкові кошти та інші цінності, що не належать цьому підприємству.

Для виконання операцій з готівкою та бланками суворої звітності на підприємстві наказом керівника призначається матеріально відповідальна посадова особа - касир. З касиром укладається договір про повну матеріальну

відповідальність за збереження всіх прийнятих ним цінностей та під розписку ознайомлюють з порядком ведення касових операцій. Касиру заборонено передовіряти виконання доручених йому обов'язків іншим особам.

Підприємства, штатним розписом яких не передбачено посади касира, виконання його обов'язків можуть покладати відповідно до письмового розпорядження керівника на бухгалтера чи іншого працівника, з яким укладається договір.

Якщо в штатному розкладі підприємства не передбачено посаду касира, то виконання його обов'язків можуть покладені на бухгалтера чи іншого працівника. Це повинно бути визначено письмовим розпорядженням керівника. З особою на яку покладено виконання обов'язків касира укладається договір про повну матеріальну відповідальність.

Також слід відмітити, що Національним банком України встановлюється гранична сума на яку одне підприємство може розрахуватися з іншим підприємством готівкового протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами. На даний час гранична сума становить 10000.0 грн.). Платежі зверх зазначеної граничної суми проводяться виключно в безготівковій формі [64].

Зазначені обмеження стосуються також розрахунків, що здійснюються готівкою між підприємствами за товари, що придбані на господарські потреби за рахунок коштів, що одержані за допомогою електронного платіжного засобу. Кількість підприємств, з якими здійснюються розрахунки, протягом дня не обмежується.

Якщо видача готівки проводиться за електронними платіжними засобами, то обмеження, щодо видачі можуть встановлюватися платіжною організацією відповідної платіжної системи та банківськими установами - членами цієї системи.

У разі ведення автоматизованого обліку касових операцій, наприклад з використанням програмного комплексу «1 С: «Підприємство 8.2.», для створення прибуткового касового ордеру у електронному форматі послідовно

вносять дані у необхідні поля електронного документа (рис. 2.2.) [82, 14].

Рисунок 2.2 – Таблична форма документа «Прибутковий касовий ордер» сформованого «1 С: «Підприємство 8.2.»

Готівка в касу підприємства може поступати при одержанні її касиром або уповноваженою особою з поточного рахунку в банку за чеком з чекової книжки. Для одержання чекової книжки підприємство до банківської установи повинно подати заяву.

При одержанні готівки з каси банку в бухгалтерії підприємства виписується прибутковий касовий ордер і квитанція до нього. Квитанція додається до виписки банку з поточного рахунку та являється підтвердженням повного оприбуткування одержаної з банку готівки.

Операція з видачі готівки каси підприємства оформлюється видатковим касовим ордером за формою № КО-2 або видатковою відомістю. Видаткові касові документи повинні бути підписані керівником і головним бухгалтером підприємства або уповноваженими на це особами. Якщо на документах, що додані до видаткового касового ордеру є дозвільний напис керівника підприємства, то в тому випадку його підпис на видатковому касовому ордері не обов'язковий.

У разі ведення автоматизованого обліку готівкових операцій, наприклад з використанням програмного комплексу «1 С: «Підприємство 8.2.», для

створення видаткового касового ордеру у електронному форматі послідовно вносять дані у необхідні поля електронного документа (рис. 2.3.)

Рисунок 2.3 – Таблична форма документа «Видатковий касовий ордер» сформованого «1 С: «Підприємство 8.2.»»

Отже, запропоновано у робочому плані рахунків внести зміни до рахунку 30 «Готівка». Додаткові субрахунки нададуть більш детальне обліково-аналітичне забезпечення касових операцій, що знизить помилки в веденні обліку та складанні звітності. Якісний та своєчасний контроль касових операцій запобігає шахрайським діям з готівкою, що підвищить прибуток та стабільність роботи підприємства

2.2. Облік безготівкових розрахунків підприємства

В сучасних умовах суб'єкти господарювання постійно підтримують фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, установами, організаціями та працівниками підприємства і окремими особами. Для здійснення своєї діяльності вони повинні мати у своєму розпорядженні грошові кошти, які являються важливим ресурсом та визначають результат діяльності підприємства.

Як зазначалося вище, в процесі діяльності підприємства, рух грошових коштів, який відбувається може здійснюватись як у готівковій, так і у

безготівковій формах.

Основною необхідною умовою здійснення безготівкових розрахунків є наявність у платника і одержувача коштів рахунків в банківській установі. На поточних рахунках, що відкриті в банківській установі підприємства зберігають грошові кошти та здійснюють розрахунки за своїми зобов'язаннями в безготівковій формі в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України. Операція може бути проведена як в одному банку, так і між різними банківськими установами. Це дуже зручно для клієнтів, оскільки можуть здійснювати розрахунки на великій відстані без ризику втрати.

Клієнти мають право вільного вибору банку для відкриття поточного рахунку (за умови згоди на це самого банку). На сьогоднішній день немає жодних обмежень щодо кількості банківських рахунків, які можуть відкривати клієнти.

Синтетичний облік операцій з грошовими коштами на поточних рахунках у банках ведеться на рахунку 31 «Рахунки в банках». За своїм економічним змістом цей рахунок є активний, тобто поступлення коштів відображається за дебетом, а їх списання — за кредитом.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» має такі субрахунки: 311 «Поточні рахунки в національній валюті»; 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»; 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»; 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»; 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»; 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

2.3. Методика розкриття інформації про наявність і рух грошових коштів та їх еквівалентів у фінансовій звітності

Політичні, економіко-правові та соціальні особливості кожної країни відображаються на її обліковій системі, зумовлюючи відмінності у веденні

обліку та складанні звітності. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності є вимогою часу, ринкової системи господарювання й зумовлена потребою виконання договірних зобов'язань України з метою інтеграції до Європейського Союзу згідно Угоди про партнерство й співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994р.

Заключним етапом облікового процесу на кожному підприємстві є підсумковий облік, суть якого полягає у складанні і поданні звітності. Основним видом звітності є фінансова, яка надає повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Звітність є важливим інструментом управління, який базується на даних бухгалтерського обліку як системи суцільного та безперервного документального оформлення господарських операцій. У звітності відображаються результати діяльності суб'єктів господарювання, що дає можливість прогнозувати напрями підвищення ефективності господарювання і пропонувати необхідні для управління рішення в частині монетарних активів підприємства [78, 184].

Як зазначає Н.В. Прохар основним призначенням фінансової звітності є використання для прийняття управлінських рішень, оскільки саме звітність надає повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. В умовах реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку з метою її орієнтації на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності й прийняття Податкового кодексу України значно звужується управлінська орієнтація фінансової звітності, однак розширюється її фіскальна спрямованість [69, 238].

З метою подальшої реалізації програми переходу національної системи обліку на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСФЗ) 07.02.2013 року було затверджено нову редакцію Національного

положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке було зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.02.2013 за №336/22868 [48].

Це положення відмінило П(С)БО 1 – 5, які діяли до того часу. В його основу було покладено діючу раніше редакцію П(С)БО 1, яка зазнала деяких трансформаційних змін, пов'язаних з переходом України на МСФЗ.

Даний законодавчий акт містить, як і раніше: загальні положення, у яких передбачено сферу його застосування; терміни складання і подання звітності; мету і порядок подання звітності; склад та елементи звітності; якісні характеристики та принципи підготовки звітної інформації; порядок розкриття інформації у фінансовій звітності.

Дане положення за аналогією з МСФЗ регламентує порядок складання: Балансу (Звіту про фінансовий стан); Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупні доходи); Звіту про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методом); Звіту про власний капітал; Приміток до фінансової звітності.

Оскільки, об'єктом нашого дослідження є грошові кошти й їх еквіваленти, то зробимо загальний огляд структури Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про рух грошових коштів. У Звіті про фінансові результати та Звіті про власний капітал грошові кошти не відображаються.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

3.1. Методика аудиту грошових коштів та їх еквівалентів

У сучасних умовах вітчизняні підприємства задля підтримки фінансових взаємовідносин із іншими підприємствами, організаціями, працівниками і окремими особами здійснюють як готівкові, так і безготівкові розрахунки. Відповідно, для будь-якого підприємства дуже важливо створити належні умови для чіткого контролю за рухом грошових коштів, зокрема, це стосується внутрішнього і зовнішнього аудиту [76, 78].

Основною метою аудиту грошових коштів є надання аудитором незалежного висновку щодо законності, достовірності, доцільності касових операцій, операцій на рахунках в банках, операцій з коштами в дорозі, операцій з грошовими документами, операцій з еквівалентами грошових коштів.

Основними завданнями аудиту грошових коштів є перевірка:

- умов збереження грошових коштів в касі;
- наявності договорів про повну матеріальну відповідальність;
- напрямів використання грошових коштів;
- наявності первинних документів та заповнення обов'язкових реквізитів у них;
- правильності здійснення документообігу;
- термінів проведення інвентаризації та правильності її документального оформлення;
- наявності та правильності заповнення журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових документів;
- правил ведення і своєчасності заповнення облікових реєстрів;
- відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку, Головної книги та звітності;
- оприбуткування надходжень готівки;

- дотримання встановлених лімітів залишку готівки в касі; цільового використання готівки;
- дотримання порядку видачі готівки під звіт;
- дотримання граничних обмежень на здійснення готівкових розрахунків;
- витрачання готівки з виручки на виплати, пов'язані з оплатою праці тощо [20].

Слід також відмітити, що вибір методів та техніки проведення аудиту грошових коштів залежить від різних чинників, зокрема особливості роботи підприємства, інтенсивності касових операцій, форми ведення бухгалтерського обліку, обсягу документообігу та ін.

Основними методичними прийомами під час аудиту грошових коштів є: інвентаризація, перевірка документів за формою, суттю та змістом, арифметична, логічна, експертна, зустрічна перевірка, прийом взаємного контролю операцій і документів, оцінка документів за даними кореспондуючих рахунків, опитування тощо [20].

Отже, методика аудиту грошових коштів посідає одне з провідних місць при проведенні зовнішнього аудиту на підприємстві і, відповідно, потребує подальшого вивчення, дослідження та удосконалення.

3.2. Аналіз грошових коштів підприємства

Функціонування підприємств у ринкових умовах передбачає безперервний рух грошових коштів. Вони є необхідними на етапах придбання товарів, виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, їх продажу і отримання виручки.

Використання в процесі управління господарськими суб'єктами достовірної та повної інформації про рух грошових коштів підвищує якість управлінських рішень, позитивно впливає на поточний і прогнозний фінансовий стан підприємств.

Аналіз літературних джерел показав, що на основі використання Звіту про рух грошових коштів та інших форм фінансової звітності для дослідження грошових коштів можуть бути використані такі методи:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- порівняльний аналіз;
- аналіз фінансових коефіцієнтів.

Горизонтальний аналіз грошових коштів полягає у вивченні динаміки обсягу формування додатного й від'ємного чистого грошового потоку підприємства у розрізі окремих джерел, розрахунку темпів їх зростання та приросту, визначенні загальних тенденцій зміни їх обсягу.

Вертикальний (структурний) аналіз грошових коштів полягає у вивченні структури додатного, від'ємного та чистого грошових потоків за видами господарської діяльності, за окремими внутрішніми структурними підрозділами (центрами відповідальності), за окремими джерелами надходження та напрямками витрачання коштів [95].

Порівняльний (просторовий) аналіз – це порівняння зведених показників звітності за окремими показниками підприємства, дочірніх фірм, підрозділів, цехів як внутрішньогосподарський аналіз, так і порівняння показників даного підприємства з показниками конкурентів, із середньо-галузевими та середніми загальноєкономічними даними як міжгосподарський аналіз [59].

Коефіцієнтний аналіз є невід'ємною частиною аналізу грошових коштів. За його допомогою досліджуються значення різних відносних показників та їх відхилення від планових та базових значень, які характеризують грошові ресурси, а також розраховуються коефіцієнти ефективності використання грошових коштів підприємства.

Слід також відмітити, що поетапний аналіз грошових коштів дає інформацію для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також служить основою для прогнозування і планування грошових коштів на майбутнє. Основні етапи проведення аналізу грошових коштів відображені на рис. 3.1.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко Е. Ю., Підлубна О. Д. Удосконалення обліку грошових потоків підприємств. Вісник [Київського інституту бізнесу та технологій]. 2018. № 2. С. 66-67.
2. Баштова К.О. Аналіз грошових потоків підприємства та шляхи їх оптимізації : www.tempus.novsu.ru/file.php
3. Белоліпецкий В.Г. Финансы фирмы : курс лекций. М. : ИНФРА-М, 1998. 298 с.
4. Бланк И. А. Управление денежными потоками. 2-е изд., перераб. и доп. К. : Ника-Центр, 2007. 752с.
5. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азриляна. 6-е изд., доп. М. : Ин-т новой эконом., 2004. 1376 с.
6. Борисов А. Б. Большой экономический словарь. М. : Книжный мир, 1999. 895 с.
7. Боярова О.А. Роль Звіту про рух грошових коштів у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_eamb /2012_169_2/zmist.html
8. Бондаренко Н. М., Таран В. В. Організація обліку і контролю грошових коштів. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 17. С. 229-234.
9. Бухгалтерский учет : учебник / Безруких П.С., Ивашкевич В.Б., Кондраков Н.П. и др. ; под ред. Безруких П.С. 3-изд., перераб. и доп. М. : Бухгалтерский учет, 1999. 624 с.
10. Височан О.С. Наукові підходи до визначення понять «гроші» та «грошові кошти» Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: економіка. 2005. №18. С.27-33.
11. Височан О.С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». К., 2009. 23 с.

12. Волощук Л.О., Скаленко О.В. Удосконалення методичного забезпечення аналізу грошових потоків та інвестиційної діяльності промислового підприємства як складових оцінки його фінансового стану. Труды Одесского политехнического университета. 2009. №1-2. С. 256-262.

13. Вступ до банківської справи / Під ред. Савлука М.І. Київ, Лібра, 1998. 344с.

14. Глосарій банківських термінів НБУ : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=124734

15. Гриліцька А.В. Облік, аудит і аналіз грошових коштів: управлінський аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.06.04 - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. К., 2009. 23 с.

16. Гринів Б. В., Павлишин Ю.З. Аналітичні аспекти Звіту про рух грошових коштів підприємства. Збірник матеріалів III всеукраїнської науково-практичної Інтернет - конференції. Львів: 2014. С. 24 -26.

17. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків. Молодий вчений. 2018. № 2(2). С. 691-694

18. Гудзь Ю. Аналіз грошових потоків підприємства при формуванні стратегії зростання економічного потенціалу. Економічний аналіз. 2013. Вип. 12. Частина 3. С.100-104.

19. Жмурко Ю. В. Облікове забезпечення управління грошовими потоками. Молодий вчений. 2018. № 1(2). С. 883-887

20. Душко З.О. Методичні аспекти аудиту грошових коштів та їх еквівалентів : http://mail.lac.lviv.ua/doc/Zbirnyk_konferentsij_28.03.2012.pdf#page

21. Єрмолаєва М. В., Черненко К. В., Гафіяк А. М. Облік грошових коштів та застосування інформаційних технологій. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2018. Вип. 191. С. 215-222.

22. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку у редакції Наказу Міністерства фінансів України [від 09.12.2011 р. №

1591.] : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

23. Калашникова Т. В. Фінансовий стан підприємства: сутність та оцінка. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2011. Вип. 3 (45). С.115-118.

24. Касич А. О., Циган Р. М. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками. Облік і фінанси. 2017. № 3. С. 28-37

25. Качмар О. Організація складання і подання звітності згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : http://confiarpv.at.ua/publ/konf_5_6_12_2013_r/sekcija_5_ekonomichni_nauki/organizacija_skladannja_i_podannja_zvitnosti_zgidno_np_s_bo_1_zagalni_vimogi_do_finsansovoji_zvitnosti/77-1-0-2604

26. Кащенко О. І. Проблеми практики обліку, контролю та аналізу грошових розрахунків. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. Житомир : ЖДТУ, 2009. № 4(50). С.64–66.

27. Китайчук Т.Г., Тимошук С.І. Особливості обліку касових операцій на підприємствах : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_4/139.pdf

28. Клименко О. В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2336>

29. Кліринг : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D1%96%D1%80%D0%B8%D0>

30. Ключан В.П., Костаневич Н.І. Аналіз грошових потоків сільськогосподарського підприємства. Економіка АПК. 2007. №9. С. 56-60.

31. Когут Ю.А. Особливості обліку еквівалентів грошових коштів в Україні : <http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s4/Kohut.pdf>

32. Козаченко А. Грошові потоки комерційних підприємств як об'єкт стратегічного обліку : http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/tom_3.pdf#page=103

33. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. 3-е изд., перераб. и доп. Х. : Фактор, 2005. 156 с.

34. Коцовська Р. Операції комерційних банків / [Р. Коцовська, П.

Ричаківська, Р. Табачук, М. Вознюк]. Львів : Центр Європи, 1997. 276 с.

35. Кузь В. І., Кіцен Т. О. Удосконалення обліку грошових коштів в контексті забезпечення платоспроможності суб'єкта господарювання. Молодий вчений. 2019. № 9(2). С. 468-474.

36. Лагутін В.Д. Гроші та грошовий обіг. К. : Знання, 1999. 181 с.

37. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник. К. : «Хай - Тек Прес», 2010. 608 с.

38. Мальгіна А. В. Проблеми розвитку вексельного обігу в Україні. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Сімферополь, 27-28 вересня 2013 року) / Наукове об'єднання «Economics». Сімферополь: НО «Economics», 2013. С. 86-88.

39. Мармуль Л., Лактіонов А. Організація обліку і контролю грошових коштів сільськогосподарських підприємств. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2012. Випуск 4. Т. 3. С.108-112.

40. Марчак Н. В., Маранти А. С. Грошові кошти та їх еквіваленти як об'єкт обліку у сучасних умовах. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Сімферополь, 7-8 лютого 2014 року) / Наукове об'єднання «Economics». Сімферополь: НО «Economics», 2014. С.96-98.

41. Мельник В. В., Трухан В. О. Удосконалення інформаційної бази управління ресурсним потенціалом підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 31 січня 2014 р.). У 2-х частинах. Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. Ч. 2. С. 39 – 42.

42. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг . К. : Фенікс, 2010. Ч. 1. 842 с.

43. Мних Є.В. Економічний аналіз : підруч. К., 2011. 630 с.

44. Мороз А. М. Банківські операції. К. : КНЕУ, 2002. 476 с.

45. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» : <http://buhgalter911.com/Res/MSBO/MSBO7.pdf>

46. Надточій С.І. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства в аспекті управління ними. Формування ринкових відносин в Україні. 2006. №7-

8. С. 8-12.

47. Нападовська, Л. В. Облікова інформація як ресурс розвитку економіки. Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. 2003. № 1. С. 18-22.

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

49. Носова Є А. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2012. Випуск 27, Т.3. С. 177-185.

50. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти - найліквідніші активи підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2011. Спецвипуск 33. Частина 2. С. 215-220.

51. Остафійчук С. М. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу : [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_20\(2\)_ekon/stat_20.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_20(2)_ekon/stat_20.pdf).

52. Павликівська О. Проблеми організації бухгалтерського обліку в єдиному інформаційному просторі підприємства. Матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки» (м. Тернопіль, 18 травня 2011 року). Тернопіль : ТНТУ, 2011. С. 39-40.

53. Папковская П. Я. Курс теории бухгалтерского учета : учебное пособие. Мн. : ООО «Информпресс», 2000. 216 с.

54. Панченко О. М., Жолоб А. А. Обліково-аналітичне забезпечення як об'єкт моделювання в системі управління грошовими потоками. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2018. № 3. С. 77-82.

55. Пасемник О. Г. Обліково-аналітичне забезпечення важлива складова управління суб'єктами господарювання. Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 січня 2014 р.) /

ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». У 3-х частинах. О. : ЦЕДР, 2014. ч. 3. С. 17 – 20.

56. Побережець О. В. Методика обліково-аналітичного забезпечення системи управління грошовими потоками суб'єктів макроекономічного середовища. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2017. Т. 16, вип. 3. С. 55-70.

57. Плікус І.Й. Аналіз грошових потоків автотранспортного підприємства. Регіональні перспективи. 2002. №5. С. 54-58.

58. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: : <http://zakon.rada.gov.ua>

59. Пономоренко Є. Д. Фінансовий аналіз : <http://inpos.com.ua/144>. 4

60. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 454с.

61. Піскунов Р. О., Москаленко О. В. Аналіз детермінант світових фінансових криз у системі обліково-інформаційного забезпечення регулювання руху грошових потоків. Економічна теорія та право. - 2019. - № 2. - С. 28-47

62. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : інструкція [затверджене постановою Правління Нацбанку України від 21 січня 2004 року за № 22 (із змінами і доповненнями)] : <http://zakon4.rada.gov.ua>

63. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : закон України : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>

64. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : положення [затверджене постановою Правління Нацбанку України від 29.12.2017 р. № 148 із наступними змінами та доповненнями] : <http://zakon4.rada.gov.ua>

65. Про внесення змін до «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» : постанова: Правління Національного банку України : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/5584>

66. Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою : постанова Правління Національного банку України [від 06 червня 2013 року № 210].

Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/5584>

67. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм регулювання обігу готівки : указ Президента України. Режим доступу : // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg=436%2F95>.

68. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>

69. Прохар Н.П. Особливості та дискусійні аспекти фінансової звітності відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Дніпропетровськ : Герда, 2013. С. 238-240.

70. Ромашко О. М. Особливості організації обліку грошових коштів. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2018. Т. 23, Вип. 8. С. 179-182.

71. Резниченко А.П. Финансы предприятий. М. : ООО «Лебедь», КП «Регион», 1998. 350 с.

72. Самко М.В. Методика аудиту грошових коштів : [/www.lac.lviv.ua/data/News/Nauka/2014/Docs/LCA_Oblic_Materialy_konf_25.04.2014.pdf#page=169](http://www.lac.lviv.ua/data/News/Nauka/2014/Docs/LCA_Oblic_Materialy_konf_25.04.2014.pdf#page=169)

73. Семенова С.М. Класифікація грошових потоків підприємства з метою стратегічного управління. Водний транспорт. 2012. № 3(15). С. 146–152.

74. Сінькевич С. Нормативно-правова база обліку грошових коштів. Вісник [Київського інституту бізнесу та технологій]. - 2018. - № 2. - С. 105-106..

75. Секіріна Н.В. Аналіз змін у структурі фінансової звітності в умовах переходу України на МСФЗ : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of>

76. Скорба О.А. Аудит грошових коштів. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2007. Випуск 22. С. 78-83.

77. Скоробогата Л.В. Електронна комерція в форматі обліку :

<http://www.sworld.com.ua/konfer26/89.pdf>

78. Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2012. 520 с.

79. Соловей Н. В., Музичко О. М. Основні проблеми розвитку системи безготівкових розрахунків у народному господарстві України. Фінанси України. 2012. № 21 (103). С. 82-87.

80. Сопко В. В., Завгородній В. Г. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. К. : КНЕУ, 2004. 411 с.

81. Сорокина Е.М. Анализ денежных потоков предприятия: теория и практика в условиях реформирования российской экономики. М. : Финансы и статистика, 2002. 176 с.

82. Степова Т.Г., Татарінова Г.О., Грішук Р.І. Облік грошових коштів : навчальний посібник. Одеса : ОНЕУ, Ротапринт, 2013. 120 с.

83. Строїч І.Г., Скрипніцький С.М. Інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності : <http://cesd.org.ua/files/2013/4-17-18.05.2013.pdf#page=89>

84. Сук П. Л. Формування облікової політики аграрного підприємства. Теорія мікро-макроекономіки. 2005. № 19. С. 21-24.

85. Сьомченко В. В., Афонін О.С. Розвиток обліку розрахунків та сучасні його проблеми. XI Міжнародна науково-практична конференція. (м. Львів, 22-23 червня 2012 року). Львів у 2-х частинах: «Львівська економічна фундація», 2012. Ч.ІІ. С. 107-109.

86. Туржанський В.А. Грошові кошти та грошові потоки як об'єкт бухгалтерського обліку. Сталий розвиток економіки : Всеукр. наук.-виробн. журн. 2010. № 1. С. 113-118.

87. Федорович Р. В., Синькевич Н. І., Скакун П. А. Інформаційна база економічного аналізу як основа стратегічного управління. Наука й економіка. 2011. Вип. 4. С. 78 -83.

88. Тарасова Т. О., Макурін А. А Облік криптовалюти в розрахунках

на підприємстві порівняно з реальними грошовими коштами. Бізнес Інформ. 2020. № 8. С. 190-195.

89. Черемісова Т.А. Узагальнення статей Звіту про рух грошових коштів за видами діяльності підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2012. № 712. С. 404–408.

90. Чумак Я.М. Фінансовий облік грошових коштів на рахунках в банках : <http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v6/v6pp189-191.pdf>

91. Шубіна С. В., Піскунов Р. О., Любимова С. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. Вісник Університету банківської справи. 2017. № 3. С. 89–94

92. Юридический энциклопедический словарь. Ред. кол. : Сухарев А.Я. (гл. ред.) и др. М. : Сов. Энциклопедия, 1984. 415 с.

93. Яришко О. В., Ткаченко Є. Ю. Фінансовий аналіз діяльності бюджетних організацій. Вісник Запорізького національного університету. 2008. № 1(3). С. 174-180.

94. Ясишена В. В., Сисоєва І.М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. Інноваційна економіка. 2012. № 2 (28). С. 131-139.

95. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. Економічний простір. 2008. № 16. С. 123-131.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

Стасюк Лілія Миколаївна

ОБЛІК Й АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

Кваліфікаційна робота за ступенем освіти «магістр»

**Частина II
ДОДАТКИ**

ТЕРНОПІЛЬ – 2020